

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EDMOND JABÉS

Bellek ve El

Türkçesi: *Murat Erşen*

Minyatür

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İlk Baskı Tarihi
Mayıs 2016

**KETEBE'DE
1. BASKI**

Ağustos 2022
İstanbul

Yayın Yönetmeni : Furkan Çalışkan
Dizi Editörü : Güray Süngü
Yayına Hazırlayan : Ali Oturaklı
Çizimler : Merve Demirtaş
Kapak : Harun Tan
Mizanpaj : Nilgün Sönmez
Özgün Adı : *La mémoire et la main*
ISBN : 978-625-8159-11-0

Ketebe Yayınları
Maltepe Mah. Fetih Cad. No. 6
Dk. 2 Topkapı, İstanbul
34010 - Tel. 0212 612 29 30
E-mail ketebe@ketebe.com
Sertifika No. 49619

Baskı ve Cilt
Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No. 51 Sefaköy, Küçükçekmece/
İstanbul - Tel. 212 624 21 11
Sertifika No. 40421

Fransızca Basımı: *La mémoire et la main*
© Fata Morgana, 1987

BELLEK VE EL

Edmond Jabès

Fransızca Aslından Çeviren
Murat Erşen

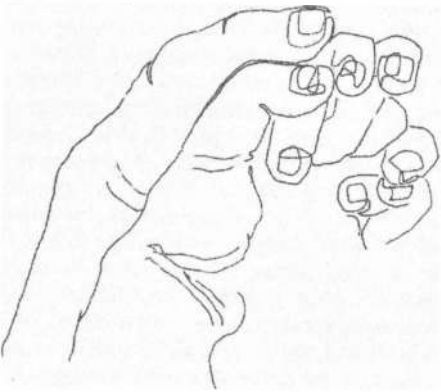
Edmond Jabès

16 Nisan 1912'de Kahire'de Fransızca konuşan Yahudi bir ailede doğan Fransız şair-yazar Edmond Jabès, gençliğinde kız kardeşinin erken ölümünden etkilendi. 1929'da çeşitli şiir kitapçıkları yayımladı. Georges Heinein, René Etiemble, Max Jacob, Paul Éluard, André Gide, Henri Michaux, Paul Celan, Jacques Dupin, Michel de Certeau, Jean Starobinski, Yves Bonnefoy, Luigi Nono, Zoran Mušič, Goudji, Antoni Tapiès ve Olivier Debré gibi farklı sanat dallarından isimlerle arkadaş oldu, ortak çalışmalar yaptı. İkinci Dünya Savaşı'nın izlerini derinden hissededen Edmond Jabès, *La Nouvelle Revue française* gibi döneme damga vuran çeşitli dergilerle işbirliği yaptı. 1956'da yaşanan Süveyş Kanallı krizi sırasında Yahudi kökenli olduğu için memleketi Mısır'ı terk etmek zorunda kaldı. 1967'de Fransız vatandaşlığına geçti. 1970'de Prix des Critiques de dâhil olmak üzere çok sayıda ödüle layık görüldü. Dünyanın çeşitli üniversitelerinden özellikle Amerika Birleşik Devletleri, İsrail, İtalya ve İspanya'dan ders vermek ve sempozyumlara katılmak amacıyla sık sık davetler aldı. 2 Ocak 1991'de, Paris'te hayata gözlerini yumdu. Akdeniz kıyıları arasında bir kültür ve hafıza aktarıcısı olarak anıldı. Çalışmaları, Maurice Blanchot ve Jacques Derrida gibi yazarların çalışmaları ve düşünceleri üzerinde kalıcı izler bıraktı.

Murat Erşen

Strasbourg Marc Bloch ve Galatasaray üniversitelerinde felsefe eğitimi aldı. Çevirmen ve editör olarak özellikle felsefe alanında birçok kitabın Türkçeye kazandırılmasına vesile oldu.

BELLEK VE EL

Bir zamanlar bir el vardı
bizi yaşama götürmek için

Bir gün bir el olacak mı
bizi ölüme götürmek için?

I

İki ele dair

(1975)

ONLARIN

I

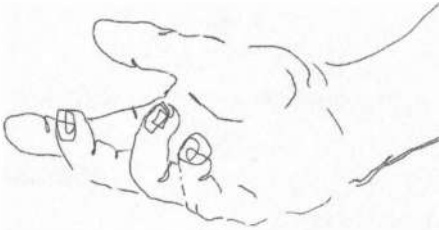
Yaşama hakları ellerinden alınanların,
en azından, bir düşünceye
hakları vardır.

... onların hakkı olacak
bir düşünceye.

Her el iki ele sığar
... gün ışııyla kavrulan ellere

Gece, belki de, ellerimizin tükeniři.
Yine de, bir tutmamak gerek kül ile gölgeyi;
– ama kim bilir?
Gece, yangının hem peşrevi
hem de vadesi değil mi?

Artık ellerin yok. Uyuyorsun.

Kendi ellerinden ölür insan.

(Elsiz ölünür.)

II

Sözcük eli ayırır, onu biçimlendiren
elden.

Bir el kâfidir kitaba.

... el elin yerini almış,
sözcüğü aidiyetini söylüyor.

III

Gürültünün kaybolup gidişinde
ne çok gürültü var.

Boş yere sessizlik.

El yalnız sessizliği duyar; yalnız eli işitir.

IV

Okşanan beden ele çiçek açtırır. Yumrukta
okşama eksiktir; eksiktir, aynı şekilde, kalem de.

– Kalem eli aralar

El söze açılır, açılır mesafeye.

V

Kalem ha cerdir.
El kanatır;
kanar.

Kendi kanına karışmış s z n alıyla mı yazar insan?

VI

Elin zamanı var, tıpkı aşkın
zamanı olduğu gibi – ya da ölümün.

(El eli geçer.)

VII

(El gelecektir.)

VIII

VIII

Kendi açlığı üstüne sıkılmış el.

IX

Ağır yük.
Şimdiden kitap.

X

TÜNEL

(Görünmez güzergâh.)

XI

Evren eli kat eder, dipsiz uçuruma
dökülür.

Ufuklar havadan yoksun,
uçlar.

XII

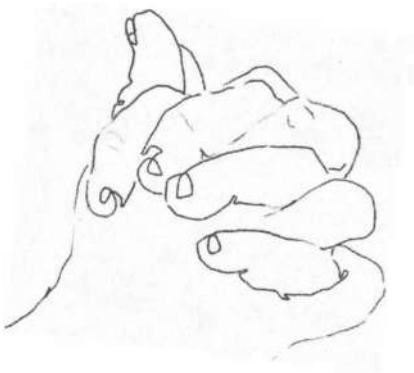
Yalnız gece

(Yıldızlı kitap yenik düşer.)

XIII

Tüm ışıklar toz
parçacıklarıydı.

... hepsi dönüştü yeniden ışık
zerrelerine.

MASKESİ DÜŞMÜŞ EL

I

Bir başka güneşi taşıyacak
bir gece.

II

Görmeyen, kapkara gece olmanın
ilkel yumuşaklığını
bilir mi?

III

“Bir güneş var içimizde -diyordu bir
bilge- Sabah bilmese de onu,
yaşamımdan ebedi bir sabah yarattı.”

IV

“Yoktur -diyordu, yine,
bilge- saydamlık, bir kez olsun, maskesi
düşürülmemiş.

YARI AÇIK, ELİM

Yarı açık,
elim
yorgunluğa duyarsız.
İşaretler ve sesleri
dalıvermeye çalışıyorlar
kaleme vaat edilmiş
o dar aralığa.
Birazdan, soluk
kesilecek.
El düzleşecek
kâğıdın üstünde.
Hırpalanmış halde.

*“Ne önemi var sağdan sola
ya da soldan sağa olmasının.
El yalnız yaşamdan ölüme, alacakaranlıktan
tan kızılığına
giden yakıcı yönde yazar”, diyordu.*

*“Gün ve gece bir elin
iki kutbudur”, da diyordu.*

HEP BU GÖRÜNTÜ

Hep bu görüntüsü
elin ve alnın,
düşünceye teslim olmuş
yazının.

Yuvadaki kuş gibi,
başım elimde.
Ağaç kutlamaya devam ederdi,
Çöl her yerde olmasa.

Ölüm için ölümsüzler.
Kum, mirastan bize düşen
mecnun paydır.

Zihnın b        
bu el tohumla
dolu olabilir.

Yarın başka bir son

Tırnaklarımızın bir zamanlar
  zya  ları olduğunu bilir misiniz?
Kazıyoruz duvarları
  ocuk-kalplerimiz gibi katılaşmış a  lamalarımızla.

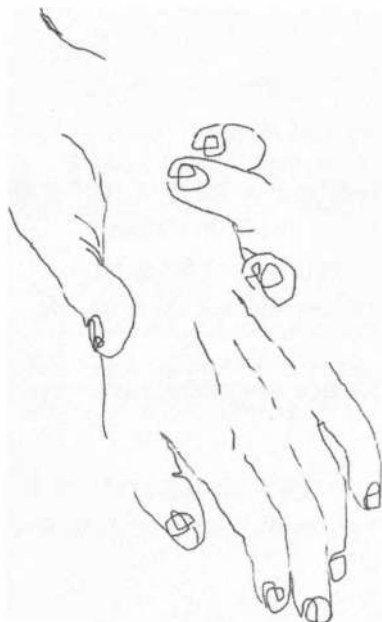
Kurtarma olamaz
kan dünyayı bođduđu zaman.
Sadece kollarımız var
yüzerek, ölüme kavuşmak için.

*(Denizlerim ötesinde, dorukları üstünde
tanımlanmamış ufacık gezegen
birleşmiş eller, yerçekiminin ellerinden kurtulan
tepeleme dolu yuvarlak eller.)*

Bellek bize geri verildiğinde,
aşk bilecek mi nihayet yaşını?

Paylaşılan eski bir sırrın mutluluğu.
İlk sözün umudu
tutunuyor hâlâ evrene;
buruşturulmuş sayfa ise, ele.

Sadece uyanış için zaman var.

II

Kan kanla yıkanmaz.

(1976-1980)

YARALI OLSA BİLE YUMUŞAK EL

I

Yaralı olsa bile yumuşak el,
kitabın dışında.

Her sayfada, eli;
her yaşta;

ve de
her gölgede:
elimin gölgesi.

II

Elin elim üstünde,
gölgenin ılık yoğunluğu.

III

Bir elin üstünde onca gözyaşı
ölümü sulamak için.

IV

Mezar taşı.
Bir el, yokluktan belirmiş,
mezarlarımıza sarkıyor.

Gözyaşlarının saflığı,
cesedin kokuşmuşluğu.

V

Eller ele karşı.
Tüm yaşam -ey o kan!-
açık bir elden damlıyor.

VI

Parmakları aralanmış el,
ölülerimizin güneşi.

Gökyüzü, bugün,
ilk sabahtan daha mavi.

VII

Aç, kocaman, elini.
Bu açıklık esenliktir.

Gökyüzü hemen üstünde yerin.
Boşlukta hareket ediyoruz.
Her adımda bir duvar yıkıyoruz.

SU

Önce, su var.
Sonra, su var;
süren, hep süren.

- Gölün suyu mu ?
- Irmağın suyu mu ?
- Denizin suyu mu ?

Asla su üstünde su değil.
Asla su için su değil;
ama artık suyun olmadığı yerde su;
ama suyun ölü belleğindeki su.

Canlı ölümdе yaşamak
Suyun anısı ve nısyanı arasında,
susuzluk ve susuzluk
arasında.

Su girer:
Merasim.
Su yerleşir
ve akar:
Bereket.

Daima su için su.
Daima su üstüne su.
Bolluk.

— öl benim toprağımdı.
Çöl benim yolculuğımdur,
başiboş gezginliğıim.

Hep iki ufuk arasında;
ufuk ile
ufukların çağrısı arasında.
Sınır-ötesi.

Kum parlıyor su gibi
dindirilemez susuzluk içinde.

Gecenin uyuşturduğu işkence.

Adımlarımız sıçratıyor susuzluğu.
Yokluk.

- Gölün suyu mu ?
- Irmağın suyu mu ?
- Denizin suyu mu ?

Gelecek, çok yakında, yağmur
ölülerin ruhlarını yıkamaya.

Bırakın geçsin yanan gölgeler,
kurban edilmiş ağaçlarıyla sabahlar.
Tütüyor duman. Duman.

*(Meyvelerde eski çığlıklar,
Çiçeklerde,
yapraklarda,
ve uzanmış uzun kolları.)*

Her kolun, kendi ufku var,
Her çiçeęin, her meyvenin,
kendi mevsimi.
Yapraęın, kendi meyli.

Gökyüzü yeryüzüne doęru bakıyor.
Yazmak sözcükleri dökölmeye bırakmak olacak
topraęı sulamak için.
Her cümle yağmurdan
ve ışıktan.

Çölü yazıyorum.
Öyle kuvvetli ki ışık
buhar olup uçuyor yağmur.

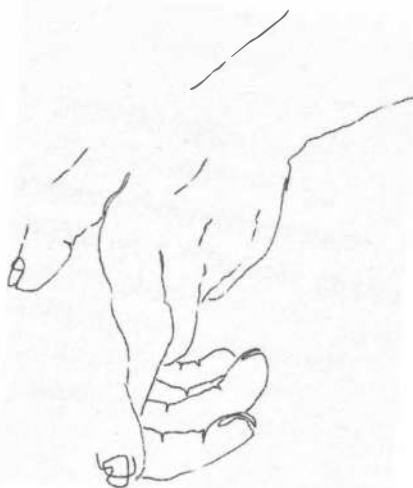
Artık sadece kum var
yürüyerek geçtiğim.

DELİK

... Peki nedir bir nokta
her sonun baş döndürücü deliği değilse?
– Görünür giriş.

*(Diyordu ki, nokta zamanın
yuvarlaklaştırdığı ve ebediyen dondurmadan
önce kayganlaştırdığı
kendine vurgun bir el idi.*

*... Nokta yol üstündeki
küçücük kırmızı bir lekeydi yalnızca;
ama, o sabah, ateşten parıltılarıyla,
güneşle aşık atıyordu.*

I

Her sınırın, kendi noktası vardır.

II

“Pırıldayan bir nokta bize ölümü
gösteriyordu, sanki ölüm bizin göğümüzümüş gibi”
diyordu.

Her sonun sınırsızlığındaki sınır.

III

Boşluk, hep berideki boşluk.

MEZAR TAŞI, I

Sabah için, tüm elmaslar.
Gece mülkünden olmuş.
Yoksulluk olacak hissesi.

Yalnız gölge çizer yolu.

Ey bolluk! Bir yıldız donar
ölülerimizin gözlerinde.

MEZAR TAŞI, II

*(Ve adam diyor – kime hitap ediyordu acaba?
“korunmasız bedenleriniz üstünde,
ey kardeşlerim, ıslık
kızıla çalan bir demirdi ancak.”)*

*(Ve kadın adam için diyor:
“Dingin bir gökyüzü vardı
ve hudut için el,
Şiddet, kör şiddet.”)*

“Hangi güz sonu gurur duyabilir ki
onca aşktan?
Ya hangi son mevsim kanıksar
o kadar külü?” diyor yoldan geçen.

MEZAR TAŞI, III

Hangi yabancı ses
kendini tehlikeye atıp sızar şafağa?
Çocukluk itirafsızdır.

TERSİNE ÇEVRİLMİŞ MEZAR TAŞI

“Dünyanın gecesi ve aydınlığının,
başlangıcında, aynı cinayet
var”, diyordu.

Göz kamaştıran derinlik..
Güneş onun rehinesi.

GÜN IŞIĞINA ÇIKARILMIŞ MEZAR TAŞI

Beyhude, ellerini bedeninin
gül pembe gecesine gömmen.
Küçük kız, küçük kız, bulutlardan hangisi
öğretecek sana bunu?
Kan kanla yıkanmaz.

İÇİNDEKİLER

I

İki ele dair

ONLARIN
TÜNEL
MASKESİ DÜŞMÜŞ EL
YARI AÇIK, ELİM
HEP BU GÖRÜNTÜ

II

Kan kanla yıkanmaz

YARALI OLSA BİLE YUMUŞAK EL
SU
DELİK
MEZAR TAŞI, I
MEZAR TAŞI, II
MEZAR TAŞI, III
TERSİNE ÇEVRİLMİŞ MEZAR TAŞI
GÜN IŞIĞINA ÇIKARILMIŞ MEZAR TAŞI

AKDENİZ KİYILARI ARASINDA BİR KÜLTÜR VE HAFIZA
AKTARICISI OLARAK ANILAN, DÖNEMİNE DAMGA VURAN,
ÇEŞİTLİ DERGİLERLE TANINAN EDMOND JABÉS'İN ALTI
YILLIK ŞİİR HAFIZASI *BELLEK VE EL*'DE BİR ARAYA GELİYOR.
MAX JACOB, PAUL ÉLUARD, ANDRÉ GIDE, HENRI MICHAUX,
PAUL CELAN, JACQUES DUPIN, YVES BONNEFOY, ZORAN
MUŠIČ, GOUDJI VE OLIVIER DEBRÉ GİBİ BİRBİRİNDEN
ÖNEMLİ İSİMLERLE YAPTIĞI ORTAK ÇALIŞMALARLA
EVRENSEL BİR DEĞER HALİNE GELEN JABÉS'İN; MAURICE
BLANCHOT VE JACQUES DERRIDA'YI DERİNDEN ETKİLEYEN
ŞİİR PARÇACIKLARINDAN OLUŞAN KİTABI *BELLEK VE EL*,
OKUYUCUSUNUN HAFIZASINDA YER EDİYOR.

K
T
B

BELLEK VE EL
EDMOND JABÉS

KİTAP NO

DİZİ ADI

740

MİNYATÜR

9 786258 159110